

{gallery}content/whatwedo/dtdp{/gallery}

โครงการพัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2531 บนพื้นที่ตอยตุง จังหวัดเชียงราย ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 93,515 ไร่ ให้ประโยชน์แก่ชาวบ้าน 29 หมู่บ้าน ประมาณ 11,000 คน ประกอบด้วยชนเผ่า 6 เผ่า ในอดีต ชาวบ้านบนตอยตุงไม่มีสัญชาติ อยู่ในโลกแห่งการเอาตัวรอดและความยากจนแร้นแค้น โดยที่ไม่มีโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานและการสนับสนุนใดๆ จากภาครัฐ ทั้งยังมีกลุ่มติดอาวุธครอบครองพื้นที่บางส่วนทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ตอยตุงซึ่งตั้งอยู่ใจกลางสามเหลี่ยมทองคำจึงเป็นแหล่งปลูกพืชเสพติด เมธิยูปัญหาสังคมที่ซับซ้อน และมีธรรมชาติที่ถูกทำลายจากการแผ้วถางเพื่อทำไร่เลื่อนลอย

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนตอยตุงเป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2530 และทรงเล็งเห็นว่ารากเหง้าของปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมบนตอยตุง คือ ความยากจนและการขาดโอกาสในการดำรงชีวิต จึงทรงมีพระราชดำริที่จะนำผืนป่ากลับคืนสู่ตอยตุง และฟื้นฟูตอยตุงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นับเป็นการให้โอกาสคนทุกหมู่เหล่าไม่ว่าเชื้อชาติ ศาสนา หรือสัญชาติใด ทำให้ชนกลุ่มน้อยต่างๆ มีความหวังอีกครั้ง พระราชปรีชาญาณในการทรงงานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมีสำนึกและพึ่งพาอาศัยกัน

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีพระราชดำริให้โครงการพัฒนาตอยตุงฯ สามารถเลี้ยงตนเองได้ เพราะหากพึ่งพางบประมาณจากรัฐบาล จะไม่เป็นการยุติธรรมกับประชาชนชาวไทยที่ไม่ได้อาศัยอยู่บนตอยตุง ความมั่นคงทางการเงินที่ควบคู่กับความก้าวหน้าทางสังคมและสิ่งแวดล้อมจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงได้สร้างแบรนด์ตอยตุงขึ้นมาเพื่อเป็นช่องทางหลักในการหารายได้สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโครงการพัฒนาตอยตุงฯ แบรนด์ตอยตุงประกอบด้วยหน่วยธุรกิจ 4 หน่วย ได้แก่ อาหาร หัตถกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว โครงการพัฒนาตอยตุงฯ สามารถเลี้ยงตนเองได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา

โครงการพัฒนาตอยตุงฯ วางรอบการดำเนินงานไว้ 30 ปี และแบ่งแผนงานออกเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1: (พ.ศ. 2531 – พ.ศ. 2536) ปัญหาด้านสาธารณสุขได้รับการตอบสนองอย่างเร่งด่วน โดยการกำหนดมาตรการป้องกันโรค ให้ความรู้ด้านสาธารณสุข นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอบรมการรักษาและป้องกันโรค และจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานไปพร้อมๆ กัน

ระยะที่ 2: (พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2545) การสร้างรายได้เป็นประเด็นสำคัญในช่วงระยะที่ 2 โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ส่งเสริมการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ด้วยการหาวิธีเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

ระยะที่ 3: (พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2560) ระยะนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างความแข็งแกร่งให้กับหน่วยธุรกิจของแบรนด์ตอยตุง เพื่อนำรายได้กลับคืนสู่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ และชุมชนตอยตุงให้เกิดความยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการสานต่อการพัฒนาด้วยตนเอง หลังจากปีพ.ศ. 2560 เมื่อโครงการพัฒนาตอยตุงฯ ถอนตัวออกไป เนื่องจากเป้าหมายสูงสุดของโครงการพัฒนาตอยตุงฯ

คือกรมอบการบริหารจัดการการพัฒนาและธุรกิจให้แก่ผู้นำท้องถิ่นรุ่นใหม่ได้

เมื่อปี พ.ศ. 2545 สำนักงานสหประชาชาติว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม (UNODC) ได้ยกย่องให้โครงการพัฒนาโดยผู้ฯ เป็นต้นแบบการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน และในปี พ.ศ. 2552 ม.ร.ว. ดิศนัดดา ดิศกุล ผู้อำนวยการโครงการพัฒนาโดยผู้ฯ ได้รับเลือกโดยมูลนิธิ Schwab ให้เป็นหนึ่งในผู้ประกอบการทางสังคมดีเด่นสำหรับภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อแสดงถึงความพยายามขององค์กรในการแก้ปัญหาสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่ไปกับการฟื้นฟูธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนในพื้นที่โดยผู้ฯบรรลุเป้าหมายในการเป็นพลเมืองที่มีสำนึกต่อสังคม ประกอบอาชีพสุจริต และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โครงการพัฒนาโดยผู้ฯ จึงได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการปรับหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียน ที่ไม่ได้มุ่งหวังเพียงให้เยาวชนอ่าน เขียน และคำนวณได้ดีเท่านั้น แต่ยังเน้นการปลูกฝังคุณค่าที่สำคัญ เช่น วินัยและความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ การริเริ่มสิ่งใหม่ๆ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนในการรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมศักยภาพให้เขาสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีการนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เช่น มอนเตสซอริ (Montessori) การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ (Project-based learning) และการฝึกอบรมวิชาชีพจากการปฏิบัติจริง มาประยุกต์ให้เข้ากับบริบทท้องถิ่น และการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมของโครงการฯ นอกจากนี้ โครงการพัฒนาโดยผู้ฯ มีการให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนในท้องถิ่น เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา และเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคต คนหนุ่มสาวในพื้นที่ที่ทำงานกับโครงการพัฒนาโดยผู้ฯ ยังได้รับการสนับสนุนและปลูกฝังให้เข้าใจคุณค่าของการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วย

ในปี พ.ศ. 2560 หรือ 30 ปีหลังจากเริ่มโครงการพัฒนาโดยผู้ฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีแผนการลดบทบาทเพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายโอนการบริหารจัดการธุรกิจเพื่อสังคมและกิจกรรมด้านงานพัฒนาต่างๆ ของโครงการพัฒนาโดยผู้ฯ ให้กับผู้นำรุ่นใหม่ในพื้นที่ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นตัวอย่างของโครงการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

